

A PRAKSA FOLYÓIRAT 1976. ÁPRILISI 4. SZÁMÁNAK ISMERTETÉSE

Praksa – Jugoslovenska revija za AOD – teorija i praksa –

Kiadja: Upravni odbor Jugoslovenskog udruženja korisnika sredstava za automatsku obradu podataka. Fő és felelős szerkesztő: Šerčić Miloš Szerkesztő bizottság: Balabanov ing. Viktorija (Skopje) Badanjak Franjo (Zagreb) Đorđević Mutimir (Beograd) Kovačević Milenko (Beograd) Pakiž Odon (Ljubljana) Stojanović dr. Boško (Beograd) Megjelenik havonta. XI. évfolyam, 4. szám, 1976. április.

Tartalom: Ferenc Šoti: Iskustva i problemi nastave informatike u SAP Vojvodini – HARDWARE I SOFTWARE: Dr. Branislav Lazarević: Pregled metodologija projektovanja informacionih sistema Mr. Čedomir Milenković, dipl. ing.: Tehno-ekonomska analiza sistema za unošenje podataka – INFORMACIONI SISTEM U JAVNOJ UPRAVI: Josip Rajman: Informacioni sistemi javne uprave – PRIMENA RAČUNARA U RADNOM ORGANIZACIJAMA: Dipl. ing. Milan Šuša: Mogućnost razvoja kompjuterizacije Slavonije i Baranje u periodu od 1976—1980. godine.

– RASPRAVE I MIŠLJENJA: Ing. Borivoje Milovanović: Računari – moda ili potreba – PRIKAZI I OBAVEŠTENJA: Ing. Ivan Milter: Učesnik Olimpijade za koga ne uredi Olimpijska parola Josip Rajman: Novine sa Lajpciga '76 – IZ INOSTRANE ŠTAMPE: Primena elektronskog računara za gajenje povrća Zajednički razvoj kola visokog stepena integracije u Japanu Elektronski sistemi za izradu tekstilnih šara Korišćenje jonskih zrakova za izradni elementa čipova Obolenja srca i elektronski računar Dalji porast interesa korisnika za miniračunare i male električne kalkulatore Optičke memorije velikog kapaciteta Veliki procesni računar firme Siemens »340« za potrebe rešavanja kompleksnih zadataka

A Praksa folyóirat a számítógépek és az elektromos adatfeldolgozás problémáival foglalkozik. Azok a folyóiratok közé tartozik, melyek nem csak szakértők hanem mindazok számára íródnak, kiket egy kicsit is érdekel a számítógép, melyről napról-napra beszélünk, anélkül, hogy alaposabban ismernénk felépítésüket, működésüket és alkalmazásukat.

Mint mindig, a folyóirat áprilisi száma is érdekes cikket tartalmaz és

átfogó képet nyújt az elektromos számítógépek fejlesztéséről és alkalmazásuk állandóan bővülő köréről.

Megragadó Ing. Borivoje Milanović: Számítógép – divat vagy szükséglet című cikke.

Ing. Milanovićot napjainkban mind jobban elterjedő jelenség készítette a cikk megírására. Tanúi vagyunk ugyanis az utóbbi években mind inkább erősödő érthetetlen törekvéseknek, hogy nem eléggé ellenőrzött adatokat közölve a jugoszláv közvéleményben azt a benyomást keltsék, hogy az elektromos számítógépek bevezetése a mi gyakorlatunkban nem eléggé ésszerű, hogy a már meglévő számítógépek kielégítik Jugoszlávia szükségletét, sőt több cikk arról értesített bennünket, hogy nálunk a számítógépek kihasználási foka mindössze 15–25%. Ezek az adatok forrásai azonban csak a cikk írói számára ismertek. Emellett soha sem volt szó arról, hogy ezek a számítógépek milyen adatokat dolgoznak fel, kik számára stb

Az ilyen és ehhez hasonló cikkek megjelenésének természetes következménye, hogy a közvéleményben felvetődik a kérdés: vajon a számítógép egyszerűen csak „divat-cikk” vagy pedig tényleges szükséglet?

Ing. Borivoje Milanović ezzel a cikkével reális képet kívánt nyújtani a számítógépek alkalmazásáról hazánkban. Nem törekedett arra, hogy ebben a cikkében mindent elmondjon, hiszen ez lehetetlen is lenne, de igyekezett elmondani mindazt ami megdöntheti a bennünk kialakult tévhitet.

Az író cikkének elején rövid ismertetőt nyújt a számítógépek megjelenéséről, fejlődéséről és elterjedéséről hazánkban. Innen megtudhatjuk, hogy az első számítógépek a harmincas évek végén jutottak el hazánkba, de elterjedésük és alkalmazásuk minimális volt a számítógépek III. generációjának megjelenéséig. Hazánkban az automatikus adatfeldolgozás jelentős fejlődést csak az utolsó 8 évben ért el. Ma már egészen más feladatok hárulnak rá mint azelőtt. Régen kizárólag statisztikai feladatok megoldására és könyvelői munkák elvégzésére használták. Ma azonban a számítógép jelentős, és azt is mondhatnánk, nélkülözhetetlen tényező a termelés tervezésénél, és kísérésénél, új projektumok és tervek elkészítésénél, valamint mindazok az adatok feldolgozásánál és előkészítésénél, amelyek szükségesek az öngazgatás és az öngazgatású tervezés megvalósításához.

Vajon a számítógép divat vagy szükséglet?

Ennek a kérdésnek a megválaszolásánál fontos kivizsgálni, hogy hol vannak elhelyezve számítógépeink és milyen problémák megoldásánál alkalmazzák ezeket.

Milanović cikkében 4 táblázaton keresztül szemlélteti a számítógépek szerepét hazánk legjelentősebb munkaszervezeteiben.

Az első táblázat szemlélteti köztársaságok szerint, a legnagyobb Jugoszláv termelővállalatokat és ezek felszerelését különböző gyártmányú és kapacitású számítógépekkel. (Ebből a táblázatból közlöm a Szerbiára vonatkozó

I. Táblázat

JUGOSZLÁVIA LEGNAGYOBB TERMELŐ VÁLLALATAIBA
BEÉPÍTETT SZÁMÍTÓGÉPEK ÁTTEKINTÉSE*

SZ. Köztársaság	Munkaszervezet	Helység	Számítógép		Beszerelés	
			Tipus	Nagyság	Éve	
Szerb Sz. K.	RTB Bor Zavodi „CRVENA ZASTAVA”	Bor	ICL-4-50	131	1971	
		Kragujevac	IBM-360-30	32	1968	
			IBM-370-145	212	1974	
			IBM 7	—	1974	
	NAFTAGAS Poljoprivredni kombinat „Beograd ’	Novi Sad	IBM 3-10	49	—	
		Padin. skela	IBM 360-40	64	1972	
			IBM 370-145	262	1975	
	Industrija kablova „M. PIJADE”	Svetozarevo	IBM 1401	8	1966	
		NIŠ	Honeywell G 120	32	1973	
	Valja bakra „SLOBODAN PENEZIĆ-KRCUN”	Titovo Užice	IBM 360-20	24	1970	
	TREPČA RHM Komb. olova i cinka	K. Mitrovica	IBM 1401	4	1965	
		Vreoci	UNIVAC 9300	32	1971	
	HEMIJSKA INDUSTRIJA „PRVA PETOLETKA”	Pančevo	Honeywell G-55	5	1972	
		Trstenik	IBM 3-10	16	1974	
MAGNOHROM	Kraljevo	UNIVAC 90/30	65	1975		

*Az adatok forrása: PRAKSA különkiadás 75.

adatokat.) A II., III., és IV. táblázatban közli ugyanezeket az adatokat Jugoszlávia legnagyobb forgalmi-, kereskedelmi- és vendéglátó munkaszervezetére, valamint hazánk legnagyobb bankjaira vonatkozóan.

Ezekben a munkaszervezetekben a beépített számítógépek előkészítik az irányítják a termelést, ellenőrzik a raktárakat, az eladást, megoldják é tudományos-technikai problémákat, új termékeket terveznek stb. Az

V. Táblázat

A SZÁMÍTÓGÉP BESZERZÉS NAGYSÁG/ÉV SZERINTI
STRUKTURÁJÁNAK ÁTTEKINTÉSE

Beszerzés Éve	Memória nagysága									Össze- sen
	4-8	9-16	17-24	25-32	33-64	65-98	99-130	131-200	200-nál nagyobb	
1963—1966	12	1	1	2						16
1967—1968	4	8		4						16
1969—1970	15	22	8	12	8	1	2			68
1971—1972	14	30	24	35	15	6	8	4	3	139
1973—1975	1	38	21	29	26	37	19	18	24	213
Összesen	46	99	54	72	49	44	29	22	27	452

adatfeldolgozás eredményei rámutatnak a belső tartalékokra, csökkentik az önköltségi árak és mindazokat az információkat szolgáltatják, melyek nélkül elképzelhetetlen lenne a döntéshozatal.

Ma már lehetetlen eredményesen, hatékonyan dolgozni és megtartani a versenyképességet megfelelő és gyors adatfeldolgozás nélkül. Milovanović V. táblázatában bemutatja, hogy hogyan alakult a számítógépek vásárlása, szám és struktúra szerint, Jugoszláviában 1963. és 1975. között.

Szerinte még ma sem rendelkezünk megfelelő nagyságú és mennyiségű számítógéppel. Számítógépeink már csak nehezen bírják megoldani a rájuk bízott feladatokat, túl vannak terhelve, hiszen 2—3 műszakban dolgoznak, majdnem megállás nélkül. Szükséges lenne, hogy a hosszú és közép távú tervben előrelássuk szükségleteinket és további fejlődésünket az automatikus adatfeldolgozás terén.

Nagyon érdekes még Sóti Ferenc: Tapasztalatok és problémák a vajdasági informatika tanításában című cikke. Sóti cikkében röviden ismerteti az informatikában foglalkoztatott káder profilt, munkaterületeket és közli az előrelátott szükségleteket e tudományágban 1981-ig. Ismerteti mindazokat az informatikával kapcsolatos tantárgyakat, melyeket Vajdaság közép és főiskoláin, egyetemeken és a harmadik fokozaton tanítanak. Itt részletesen kitér az újvidéki Munkaszervezési főiskola alkalmazott informatika ágazatának tantervére, tantárgyaira és a vizsgák tartalmára és menetére. E mellett ismerteti még az 1976/77. iskolaévre vonatkozó tantervet, amely már magában foglalja az informatika bizonyos területeinek ismertetését már az elemi iskolákban is.

Kiemelném még Ing. Ivan Milter: Az Olimpia résztvevője kire nem érvényes az olimpiai jelszó című cikkét, amelyben részletesen ismerteti az Innsbruckban megtartott 1976. évi téli olimpián alkalmazott és a Montreálban 1976.-ban tartandó olimpiára tervezett számítógép felépítését, jelentőségét és működését.

MUNKATÁRSAINK

Lektor: Megadja Ida

Angolnyelvű összefoglalók: Jaszenovics József

Németnyelvű összefoglalók: Bagner István

SZÁMUNK SZERZŐI

Tomislav Bandin, a Szabadkai Közgazdasági Kar tanára

Dési Ábel, közíró, a 7 Nap munkatársa, Szabadka

Stevan Doronjski, a JSZSZK Elnökségének tagja

Kasza Bálint, középiskolai tanár, Szabadka

Katona Imre, tudományos kutató, Pécs

Kisimre István, a Szab. Közg. Kar Üzemszervezési Intézet munkatársa

Laki László, a Szab. Közg. Kar tanársegédje

Molnár Géza, a Szab. Közg. Kar Üzemszervezési Intézet osztályfőnöke

Molnár Irén, a Szab. Közg. Kar egyetemista munkatársa

Milodánovics Mária, a Szabadkai Városi Levéltár levéltárosa

Vlastimir Mrdaković, a Szabadkai Községi Szakszervezeti Szövetség elnöke

Milutin Perović, a Köztársasági Tanügyi Intézet tanügyi tanácsosa, Bgd

Petreš Tibor, a Szabadkai Közg. Kar Gazdasági Intézetének kutatója

Dušan Petrović-Šane, a JDNSZSZ szövetségi választmányának elnöke

Szórád György, a Szab. Közg. Kar Üzemszervezési Intézetének igazgatója

Szkenderovics Márta, a Szab. Közg. Kar egyetemista munkatársa

Vékony László, a József Attila Egyetem történész hallgatója

A LÉTÜNK 1976. 6. SZÁMÁNAK TARTALMÁBÓL

- Kanyó László, Bozsó István, Losonc Ernő* A társult munkáról szóló törvény tervezete nyilvános vitájának megszervezése Kanizsa község területén
- Bajagić Veronika* A szabad idő és a munka humanizációjának kérdése Marx alienációs elméletének megvilágításában
- Aleksandar Djurdjev* A szocialista autonóm tartományok alkotmányos helyzete és annak gyakorlati megvalósulása
- Vékony László* Folyóiratok repertórium — A mai Jugoszlávia területére vonatkozó cikkek jegyzéke a Századokban (1867—1973)
- Dietrich Gyula* A nyomdaipar fejlődése és jövője Szabadkán
- Forró György* Egy kultúra hagyatékáról — A „fekete Afrika” művészetéről a nyugat-európai vélemények és tévhitek tükrében, I. rész
Sötét Afrika — fényes múltja
- Milutin Perović* A szlovák nemzeti mozgalom a XIX. század második felében és a XX. század elején

M ű h e l y

- Szofrán Tamás* A helyi közösségek helye és feladata a művelődési élet megszervezésében
- Molnár Irén és Ružica Žnidarič* A szlovén munkaszociológia dr. Bogdan Kavčič műveinek tükrében

D o k u m e n t u m

- Tito elnök beszéde az európai kommunista és munkáspártok berlini értekezletén
- Tito elnök beszéde a colombói csúcsertekezleten

J e l e n é s m ű l t

- Aleksandar Grličkov* A nemzeti kérdés, a kommunista és munkásmozgalom

S z e m l e

- Fejős I. István* Zbornik radova, posvećen Nacrtu Zakona o udruženom radu
- Fehér Katalin* Csató István A számítógép az ön szolgálatában című könyvéről
- Molnár Verona* Gondolatok a művészetéről és az esztétikáról, Dr. Milan Ranković könyvének bemutatása
- Sturc Béla* Egy összefoglaló mű a környezetvédelemről

SZERKESZTŐSÉGI HÍREK

A szerkesztő bizottság 1976. május 21.-i, szabadkai ülésén, határozatot hozott több író-olvasó találkozó megvalósításáról. Ennek során került sor 1976. szeptember 29-én, Muzslyán, a Szervó Mihály Elemi Iskola könyvtártermében, a Létünk munkatársainak és a muzslyai olvasók találkozó-jára. A szervezést Karl Miklós, az iskola igazgatója és Molnár Irén, szerkesztőségünk tagja bonyolították le.

A jelenlevőknek (a helyi társadalmi-politikai szervezetek vezetőségi tagjai, tanügyi munkások, tanulók és más érdekeltek), dr. Rehák László fő- és felelős szerkesztő mutatta be a folyóiratot, majd ízelítő program következett. A Létünk munkatársai, Molnár Irén (Az „életmódszociológiában”, mint a fogyasztásszociológia átfogó formájában, elért újabb kutatási eredmények), mr. Bora Martin (Problematika odnosa između raznih sfera društvenog rada), dr. Rehák László (A marxista jogszociológia útke- resései) és Molnár Verona (Gondolatok a művészetről és az esztetikáról — dr. Milan Ranković könyvében), részleteket olvastak fel a folyóirat leadott írásaiból, majd Árokszállási-Borza Gyöngyi ismertette a következő számokat és előfizetési tájékoztatót adott.

A felolvasás után a szerzők elbeszélgettek az olvasókkal.

Á-B. Gy.

létünk — társadalmi, tudományos, kulturális folyóirat. Alapító: Vajdaság Dolgozó Népe Szocialista Szövetségének Tartományi Választmánya. Kiadó: Forum Lap- és Könyvkiadó Vállalat, Újvidék. Felelős szerkesztő: dr. Rehák László. Szerkesztőség: 24000 Subotica, Trg slobode 2/I. Szerkesztőségi óra minden pénteken 16-tól 17 óráig. Megjelenik kéthavonta. Ára példányonként 5 dinár, kettős számoké 10 dinár. Előfizetés folvó évre belföldön 25, külföldi címzettre 50 dinár. Megrendelhető: Forum terjesztő részlege, 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1.